

Innst. O. nr. 78

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Ot.prp. nr. 32 (2002-2003)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om lov om fagskoleutdanning

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Lovproposisjonen er en oppfølging av Stortingets vedtak under behandlingen av Innst. S. nr. 177 (2000-2001) og NOU 2000:5. Departementets utkast til ny lov om fagskoleutdanning er en overordnet rammelov, som likestiller private og offentlige i yrkesrettede utdanningstilbud og etablerer et system for offentlig godkjenning. Fagskoleutdanninger er korte yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse, og som har et omfang tilsvarende minimum et halvt studieår (fem måneder) og maksimum to studieår på heltid. Utdanningene omfatter foruten tekniske fagskoler, IKT-fag, økonomi, administrasjon, markedsføring, reiseliv og videreutdanninger for helse- og omsorgspersonell. Departementet ønsker med loven å gjøre fagskoleutdanningene til en formalisert og selvstendig del av utdanningssystemet, på nivået over videregående opplæring og ved siden av universiteter og høyskoler.

De tekniske fagskolene er regulert i en egen lov, som foreslås opphevet. Departementets forslag innebærer at fylkeskommunenes plikt til å tilby teknisk fagskole bortfaller. Midlene som i dag brukes til dette i rammeoverføringen, trekkes ut og vil bli brukt til å etablere en statlig tilskuddsordning basert på studenttall. Tilskuddet vil gå til de fylkeskommunene som tilbyr teknisk fagskole. Under behandlingen av statsbudsjettet for 2003 sluttet Stortinget seg til en slik omfordeling med budsjetteffekt fra 1. august 2003.

Departementet går inn for at fagskoleutdanning skal kunne godkjennes av et faglig uavhengig organ og dermed få et offentlig kvalitetsstempel. Siden utdanningstilbudene er så mangartede, foreslår departementet at det er det enkelte tilbud som skal godkjennes, basert på faglige vurderinger. Tilbydere skal ikke gis en generell godkjenning for å opprette nye fagtilbud på andre områder. Departementet mener imidlertid at det etter hvert kan bli hensiktsmessig å vurdere en ordning med godkjenning av institusjonen som sådan, med fullmakter til å opprette og legge ned fagtilbud. Tilfredsstillende interne systemer for kvalitets sikring vil i så fall være et grunnleggende krav.

Etter lovforslaget skal godkjenning av fagskoleutdanning legges til Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT), opprettet i 2003 i forbindelse med Kvalitetsreformen i høyere utdanning, jf. Innst. S. nr. 337 (2000-2001). Departementet mener en slik ordning vil gi positive synergieffekter og god ressursutnyttelse. Departementet vil utarbeide egne forskrifter for godkjenning i samarbeid med NOKUT, bransjer og tilbydere. Alle utdanningstilbud som i dag er godkjent etter en utdanningslov eller i Statens lånekasse for utdanning, bør godkjennes av NOKUT innenfor en nærmere angitt periode for å kunne beholde godkjenning, tilskudd og støtterett. Utdanningstilbud som i dag er godkjent for støtterett i Lånekassen, vil beholde denne i en overgangsperiode. Departementet vil i forskrift gi regler for prosedyrer som sikrer studentenes rettigheter ved tilbaketrekking av godkjenning.

Når det gjelder studiepoeng for fagskoleutdanning, vil det være opp til fagskoler og høyere utdanningsinstitusjoner å samarbeide om vurderinger og avtaler om uttelling innenfor samme fagområde. Ansvar for å utvikle og sikre kvaliteten på utdanningen tilligger den enkelte utdanningstilbyder, eventuelt gjennom bransjesamarbeid der det er behov for

felles standarder. Departementet mener at fagmiljøene selv har kompetansen og de beste forutsetningene for å fastsette det faglige innholdet i utdanningene, herunder tilpasning til ny teknologisk utvikling og internasjonale krav.

Den nye loven krever at en privat tilbyder av fagskoleutdanning skal være organisert som selvstendig rettsobjekt for å bli godkjent, med ansvarlig styre og normalt regnskaps- og revisjonsplikt etter gjeldende lover. Enkeltmannsforetak kan ikke godkjennes. Loven pålegger tilbyder en generell plikt til å gi informasjon og veiledning til søkere og studenter, bl.a. om skolepenger, tilbud, søknadsfrister og opptakskrav. Både formell utdanning og realkompetanse må godtas som opptaksgrunnlag. Tilbyder plikter å sørge for at studentene får dokumentert avsluttende vurdering og fullført utdanning. Kunnskaper og ferdigheter skal etter loven bli prøvd på en faglig betryggende måte. Klager på opptak, vurdering, utvisning mv. skal regnes som enkeltvedtak etter forvaltningsloven, også for private tilbydere.

Departementet mener at forslaget til ny lov om fagskoleutdanning kan gjennomføres innenfor dagens budsjettammer. Loven skiller mellom godkjenning av utdanningstilbud og tilskudd. Godkjenning betyr ikke automatisk rett til offentlig tilskudd. Finansieringsordningen vil være rammestyrte. Dette innebærer at nye søknader om tilskudd vil måtte vurderes i forhold til de årlige statsbudsjettene.

Departementet legger til grunn at det i utgangspunktet er etterspørsel og betalingsvilje i markedet som bør være styrende for tilbudet av private fagskoleutdanninger. Lovforslaget åpner imidlertid for at det kan gis tilskudd til offentlige og private utdanningsinstitusjoner som tilbyr godkjent utdanning etter loven, dersom det foreligger et særskilt samfunnsmessig behov for en viss type utdanning, og dersom det er ønskelig å stimulere til at flere tar slik utdanning. Departementet ønsker å vinne erfaringer med den nye loven før eventuelle bevilgninger vurderes, og legger til grunn en restriktiv linje. Ved søknader om statlig tilskudd vil blant annet nivået på skolepenger bli vurdert. Offentlige tilskudd skal ikke være kostnadsdrivende, og det må være et grunnleggende prinsipp at offentlig tilskudd skal komme studentene til gode. Departementet legger til grunn at utdanningstilbud som i dag mottar offentlig tilskudd etter privatskoleloven, beholder dette ved eventuell godkjenning etter ny lov.

Departementet antar at den nye loven og overføringen av godkjenning fra Lånekassen til NOKUT ikke vil medføre økte utbetalinger i form av stipend og lån. Utvidelsen av NOKUTs mandat vil kunne gi økt behov for økonomiske og administrative ressurser. Vurderingen av behovet for driftsmidler til NO-

KUT vil måtte sees i forhold til målsetting om saksbehandlingstider for godkjenningen.

Loven vil tidligst kunne tre i kraft fra høsten 2003 og lov om teknisk fagskole oppheves fra samme tidspunkt.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen og Karita Bekkemellem Orheim, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Arne Sortevik, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Senterpartiet, Mali Grete N. Aksnes, fra Venstre, Trine Skei Grande, og representanten Jan Simonsen, viser til at lov om fagskoleutdanning har som formål å etablere et system for offentlig godkjenning av korte yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse.

Komiteen har videre merket seg at teknisk fagskole, som i dag er regulert i egen lov, vil bli omfattet av lov om fagskoleutdanning. Når det gjelder andre utdanningstilbud enn teknisk fagskole, vil det bli opp til den enkelte tilbyder å velge og søke om utdanningstilbudet skal godkjennes etter lov om fagskoleutdanning.

Komiteen viser til at dagens lovgivning innebærer at fylkeskommunen har en forpliktelse til å planlegge og å gi tilbud om teknisk fagskole. Denne fagskolen skal bidra til å dekke arbeidslivets behov for ledelsesutdanning, utdanning til avanserte tekniske oppgaver og utdanning for å fylle nasjonale og internasjonale sertifiseringskrav. Komiteen mener fortsatt dette er en viktig oppgave som det offentlige må ta et spesielt ansvar for.

Komiteen viser i denne sammenheng til Innst. S. nr. 177 (2000-2001) hvor et bredt flertall gikk inn for at fylkeskommunen skulle ha driftsansvaret for de tekniske fagskolene og at staten bør ha ansvaret for finansieringen av dette skoleslaget.

Komiteen viser til at et bredt flertall i nevnte innstilling også gikk inn for at det skal være tilbud om fagskoleutdanning i alle fylker, enten i egen regi eller i et samarbeid mellom fylkeskommuner.

Etter komiteens oppfatning kan dette ivaretas ved at det legges inn en hjemmel i loven til at departementet gir forskrift om fylkeskommunens plikter. Komiteen foreslår følgende tillegg i § 1:

"Departementet gir forskrift om fylkeskommunens plikter."

Komiteen viser til at lov om fagskoleutdanning er et resultat av St.meld. nr. 20 (2000-2001), jf. Innst. S. nr. 177 (2000-2001) der et flertall stod bak følgende utkast til vedtak:

"Stortinget ber Regjeringa leggje fram forslag til lov om fagskoleutdanning, som også inkluderer lovreglar om teknisk fagskule. Lova må ha eit perspektiv som sikrar stabile og gode arbeidsvilkår til yrkesretta utdanningar og utdanningar retta mot andre samfunnsbehov etter vidaregåande opplæring.

Stortinget ber Regjeringa kome med framlegg som gjer det klart at privatskulelova også skal gjelde fagskoleutdanning."

Komiteen viser til at lov om fagskoleutdanning vil formalisere et tilbud om korte yrkesrettede utdanninger som raskt fanger opp arbeidslivets skiftende behov for kompetanse og omstillingsdyktig arbeidskraft. Komiteen har merket seg at en formalisering vil gi økt fleksibilitet for tilbyderne og større valgfrihet for den enkelte bruker, samt tilfredsstillende ordninger for kvalitetssikring.

Komiteen har registrert at søknaden til bl.a. teknisk fagskole har gått ned de senere år. Dette står i sterk kontrast til undersøkelser som viser at Norge i fremtiden vil ha et økt behov for personer med korte yrkesrettede utdanninger. Samspill mellom utdanningstilbyderne og arbeidslivet må bedres, og komiteen vurderer det slik at dette naturlig kan skje ved et aktivt samarbeid om kvalitetssikringen av disse utdanningene. Komiteen mener at en mer aktiv markedsføring og en avklaring av finansieringen som kan sikre økonomisk forutsigbarhet vil kunne virke positivt på søknaden til denne utdanningen.

Komiteen viser til at utdanning ved fagskolene skal være et alternativ til høyere utdanning og skal synliggjøre kortere yrkesrettede utdanninger som et reelt alternativ til de lengre utdanningsløpene ved høyskolene og universitetene. Utdanningen skal bidra til å sikre arbeidsmarkedet kompetanse innenfor yrkesfagene utover det som videregående skole gir. Komiteen viser til at det er et bredt spekter av utdanninger som vil kunne defineres inn som fagskole. Et sentralt mål for all utdanning på dette nivået må være å utdanne reflekterte yrkesutøvere med høy faglig og yrkesetisk standard. For de fleste lengste utdanningene (2 år) må målet være å gi kompetanse til arbeid og oppgaver på ledernivå innenfor privat, offentlig og tredjesektor.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, har merket seg at fagskoleutdanningen skal ha et omfang som kan va-

riere fra 1/2 studieår (5 måneder) til maksimalt 2 studieår på heltid.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen viser til at de kunstneriske fagskoleutdanningene kan ha behov for å utvides med et tredje år, der den teorien som er innlært de to første årene kan implementeres i for eksempel et prosjektår. Dette vil, slik disse medlemmer ser det, styrke den faglige kompetansen til den enkelte student i forhold til en fremtidig arbeidsgiver og videre utdanning. Slik disse medlemmer forstår formålet med fagskoleutdanningen, må muligheten for et praktisk rettet år, for eksempel utformet som et prosjektår, ivaretas av loven.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener at loven skal omfatte utdanningstilbud av minimum ett år og maksimum to års varighet på heltid. Disse medlemmer mener dette er nødvendig for å gi utdanningstilbudene nødvendig faglig tyngde og en sluttkompetanse som skal dekke behov i arbeidslivet.

Komiteen viser til at departementet mener begrepet "yrkesrettet" omfatter mer enn opplæring for et særskilt yrke og at det må forstås i et vidt perspektiv. Det kan omfatte egenskaper og ferdigheter det er behov for i arbeidslivet, som for eksempel samarbeidsevner og kreativitet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, viser også til Bergutvalget NOU 2000:5 hvor det heter at "Utdanningen skal enten være yrkesrettet eller rettet mot andre samfunnsbehov, hvor det også legges vekt på den enkeltes personlige utvikling og individuelle kompetanse". Flertallet mener utdanningen skal være praktisk-teoretisk orientert og gi en opplæring som samfunnet, arbeidslivet, frivillig sektor og den enkelte har bruk for.

Innholdet i andre samfunnsbehov kan komme fra feltene religion, etikk, kunst, kreativitet og ledertrening i frivillig sektor.

Flertallet mener en slik vid forståelse må legges til grunn for formålet i loven.

NOKUT (§ 2)

Komiteen har også merket seg at loven skiller mellom godkjenning og offentlige tilskudd. Loven fremstår som en kvalitetssikringslov hvor NOKUT står som garantist for kvalitet. NOKUTs godkjenning vil automatisk gi rett til lån og stipend i Statens låne-

kasse for utdanning på like vilkår som ved lån og stipend i høyere utdanning generelt. Imidlertid innebærer forslaget at alle utdanninger som i dag har godkjenning og/eller offentlig tilskudd, må være godkjent av NOKUT innenfor en nærmere angitt tidsperiode for fortsatt å beholde nåværende tilskudd og støtteren i Lånekassen.

Komiteen mener det er viktig at NOKUT tilføres ekspertise på de ulike fagområder og har den nødvendige faglige kompetanse for godkjenning av fagskoleutdanning. Det bør også etableres samarbeid med bransjer og eksterne fagmiljøer.

Komiteen er tilfreds med at en godkjenning fra NOKUT automatisk vil gi rett til lån og stipend etter gjeldende regler fra Lånekassen. Videre anser komiteen at overgangsreglene som er skissert fra departementet i forhold til godkjenning synes å være tilfredsstillende.

Komiteen viser til at en innlemming av fagutdanningen i NOKUT innebærer at akkrediterings- og kvalitetssikringsorganet for høyere utdanning får et utvidet mandat og nye arbeidsoppgaver. For å kunne være ansvarlig for godkjenning og evaluering av utdanninger som kjennetegnes av å være yrkesrettede, relativt kortvarige og fleksible i forholdet til næringslivets behov, vil det kreve særlig kompetanse i NOKUT.

Etter komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsens syn vil det være nødvendig å foreta en omstrukturering av organet og tilføre den nødvendige kompetanse i en egen avdeling. Det vil være nødvendig med et nært samarbeid med faggruppene/bransjene for å få den nødvendige kvalitet og fleksibilitet i forhold til endringshastigheten i næringslivet. Disse medlemmer avventer en sak om de nødvendige endringer i lov/forskrifter for NOKUT.

Disse medlemmer vil i den anledning peke på at et utvidet NOKUT, med avdelinger både for høyere utdanning og fagskoleutdanningen, bør ha et ansvar for hele utdanningskjeden fra grunnskolen til og med høyere utdanning. Etter disse medlemmers oppfatning ville det være en fordel med et eget organ for grunnutdanningene. Imidlertid er behovet for en konsistent kvalitetssikring og ensartede godkjenningsrutiner i hele utdanningsstrukturen påkrevd. NOKUT kan derfor ved en organisering i ansvarlige avdelinger være riktig for dette arbeidet på selvstendig og faglig nivå.

Disse medlemmer viser til Innst. S. nr. 130 (1983-1984) der forsvarskomiteen behandlet hestens rolle i Forsvaret og viste til at det er et betydelig behov for å sikre og styrke fagutdanningen på hestesektoren. Hestenæringen bidrar til en rekke samfunnsoppgaver særlig knyttet til fritidsaktivitet, ungdoms-

arbeid, helsetjenester og fornyelse av landbruksnæringen. Disse medlemmer vil på bakgrunn av dette understreke betydningen av at denne fagutdanningen forankres i lov om fagskoleutdanning, både når det gjelder godkjenning og mulighet for offentlig tilskudd i fremtiden.

Organisasjon (§§ 3 og 4)

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og representanten Simonsen, mener alle fagskoler, både offentlige og private, skal ha eget styre. Flertallet mener styrets oppgaver vil være ulike avhengig av eierform, men det er nødvendig at alle fagskoler har eget styre med representanter fra ansatte og studenter. Flertallet mener at disse skal ha fulle rettigheter som styremedlemmer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til merknadene ovenfor og foreslår følgende endring av § 3 fjerde ledd:

"§ 3 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Studenter og ansatte skal være representert i styret."

Disse medlemmer foreslår videre et nytt ledd etter fjerde ledd:

"§ 3 nytt femte ledd skal lyde:

Tilbydere eid av staten, fylkeskommune eller kommune skal ha et styre som øverste ansvarlige styringsorgan. Fjerde ledd gjelder tilsvarende."

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen vil vise til at det er bred enighet om at alle fagskoler skal ha et eget styre og at dette skal organiseres slik at det ikke blir et skille mellom offentlige og private fagskoler. Etter disse medlemmers syn vil ikke styrets ansvar og oppgaver være ulike dersom alle skoler blir å betrakte som selvstendige rettssubjekt, uavhengig av eierform.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag til § 3 første ledd:

"§ 3 første ledd skal lyde:

Tilbydere av fagskoleutdanning skal være organisert som et selvstendig rettssubjekt med et styre som øverste ansvarlige styringsorgan."

Komiteens medlem fra Senterpartiet viser til at det i proposisjonen ikke er foreslått et ab-

solutt krav om opprettelse av studentråd, men kun en henstilling til skoleeier om å legge til rette for opprettelse av studentorgan, jf. forslag til ny § 4. Dette medlem mener dette er en svekkelse av studentenes rettigheter sammenlignet med gjeldende lov om teknisk fagskole. Et velfungerende studentdemokrati vil være viktig for å sikre et godt samarbeid mellom studentene og skolens ledelse og derigjennom sikre kvaliteten på undervisningen og oppfølgingen av den enkelte student.

Dette medlem foreslår derfor følgende endring av § 4 fjerde ledd:

"§ 4 fjerde ledd skal lyde:

Ved hver fagskole, som tilbyr utdanning av minst ett års varighet, skal det være et studentråd (med minst ett medlem for hver 20. student). Studentrådet skal blant annet arbeide for læringsmiljøet, arbeidsforholdene og velferdsinteressene for studentene. Ved samlokalisering med videregående skole kan skoleeier/-ierne etter samtykke fra departementet fastsette at det skal være felles studentråd for begge skoleslag."

Arbeidsmiljø

Komiteen viser til at lovutkastet ikke har bestemmelser som sikrer studentene et fullt forsvarlig arbeidsmiljø. Komiteen viser til at i andre deler av utdanningssystemet er bestemmelsene om et fullt forsvarlig arbeidsmiljø tatt inn i særlovene og ikke i den generelle arbeidsmiljølovgivningen. I tillegg til arbeidsmiljøbestemmelser må fagskolene omfattes av en tilsynsordning tilsvarende den som gjelder for andre utdanningsnivåer. Komiteen fremmer derfor følgende forslag til vedtak:

"Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om arbeidsmiljøbestemmelser med tilsynsfunksjon for studenter ved fagskolene."

Innholdet i utdanningene, avsluttende vurdering og dokumentasjon (§ 5)

Komiteen mener det skal være fleksible overganger mellom fagskolene og høyskoler og universiteter. Det er derfor viktig at høyskolene og universitetene legger til rette for at utdanninger fra ulike relevante fagskoler kan gi uttelling i form av avkorting i studiene.

Komiteen mener det må stilles krav ved godkjenning om at skolene godtgjør hvilken kompetanse og arbeidsoppgaver studentene vil være kvalifisert til etter fullført utdanning. Beskrivelse av sluttkompetanse må stå sentralt ved vurdering av om et tilbud skal godkjennes som fagskole.

Komiteen vil understreke at det må være gode overganger mellom videregående skole og fagskole-

ne. Det må som hovedregel være faglig progresjon fra videregående opplæring til fagskolene. Komiteen er enig i at fullført videregående skole, enten med generell studiekompetanse eller med fagbrev, skal være opptaksgrunnlag. I tillegg må realkompetanse kunne gi avkorting i studietid og danne grunnlag for opptak.

Offentlig tilskudd til fagskoleutdanning (§ 8)

Komiteen merker seg at den nye fagskoleloven vil kunne omfatte aktuelle utdanninger som i dag er godkjent etter privatskoleloven § 3 d og e, blant annet sekretærutdanning, kunstsoler og bibelskoler som gir tilbud om en yrkesrettet utdanning. Disse skolene må ifølge departementet selv vurdere sin aktivitet i forhold til å søke om eventuell endret lovtilknytning.

Komiteen slutter seg til departementets forslag som legger til grunn at utdanningstilbud som i dag mottar offentlig tilskudd etter privatskoleloven, beholder dette ved eventuell godkjenning etter lov om fagskoleutdanning. Dette må etter komiteens oppfatning også inkludere muligheter for støtte til fornyelse og utvikling av disse utdanningstilbudene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre og representanten Simonsen, mener at også nye skoler som blir godkjent etter privatskolelovens § 3 d og e, skal behandles på samme måte som godkjente skoler i dag.

Flertallet foreslår derfor et nytt annet ledd i § 8:

"Skoler som blir godkjent etter denne loven og som er godkjent etter *lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring* § 3 d) og e), og nye tilsvarende skoler, skal fortsatt ha tilskudd etter reglene i privatskoleloven.

Annet ledd blir tredje ledd."

Med "tilsvarende skoler" i § 8 nytt annet ledd mener flertallet sekretærutdanninger, kunstsoler og bibelskoler.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til at de øremerkede midlene i statsbudsjettet for 2003 kun dekker dagens utgifter til tekniske fagskoler.

Disse medlemmer er enig i at det bare er tekniske fagskoler og fagskoletilbud av nasjonal viktighet som kan påregne offentlig støtte. Men innenfor

disse kategorier må det også avsettes midler til nye tilbud og økt omfang innenfor eksisterende linjer.

Disse medlemmer mener at det ut fra et samfunnsmessig behov bør vurderes om videreutdanningstilbud for helse- og sosialpersonell vil være en kategori fagskoleutdanning som er av slik nasjonal viktighet at de bør få offentlig støtte.

Disse medlemmer mener at finansieringen av de fagskoler som skal få offentlig støtte, må legges opp med en del som basisfinansiering til de skolene som har slike tilbud og resten som tilskudd etter faktisk aktivitet, studenttall.

Dette vil sikre kontinuitet og forutsigbarhet i tilbudene som skal dekke viktige samfunnsbehov og sørge for at de ikke bare følger periodiske svingninger i søkermassen.

Disse medlemmer ber departementet fremme forslag om en fordeling basisfinansiering/studenttall i statsbudsjettet for 2004.

Komiteen viser til proposisjonen og forslag om at det skal foretas et uttrekk fra rammetilskuddet til fylkeskommunene basert på budsjettall i KOSTRA. Komiteen er kjent med at flere fylkeskommuner mener forslaget til trekk er foretatt på feil grunnlag. Det har de senere år blitt lagt ned en rekke tekniske fagskoler i flere fylker, samtidig som fylkeskommunene har inngått samarbeidsavtaler om å tilby opplæring til elever fra fylker som selv ikke tilbyr slik utdanning, finansiert gjennom gjesteelevoppgjør.

Komiteen legger til grunn at Regjeringen foretar trekk i rammetilskuddet til fylkeskommunene som tar hensyn til elevenes faktiske hjemfylker.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen har merket seg Regjeringens ytring om at det er positivt at flere unge velger fagskoleutdanning istedenfor høyere utdanning. Dette vil gi en raskere start på yrkeskarrieren for den enkelte og næringslivet. En slik utdanningsmodell vil derved være et godt samfunnsmessig alternativ. Slik disse medlemmer ser det i forhold til den manglende finansieringen av fagskoleutdanningen som er foreslått fra Regjeringens side, vil dette føre til at ansvaret for finansiering blir overlatt til den enkelte student og de deler av næringslivet som ser seg tjent med denne type utdanning. Fagskoleutdanning vil bli kostbart for den enkelte og kan medføre at motivasjonen for å velge denne utdanningsretningen blir redusert. Dette anser disse medlemmer for å være lite heldig.

Disse medlemmers primære syn er at staten i samarbeid med næringslivet bør finansiere fagskoleutdanningene via en stykkpris per elev. I tillegg til at staten har et klart ansvar for å bidra til finansiering

gen bør også næringslivet oppfordres til å betale en andel av det disse utdanningsretningene koster. Det bør vurderes forskjellige typer av incitament som gjør en slik løsning interessant for næringslivet. Disse medlemmer vil videre vise til at en aktiv holdning fra næringslivet blant annet gir betydelige påvirkningsmuligheter i forhold til næringslivets behov og institusjonenes organisering. Disse medlemmer mener derfor at det er i næringslivets egen interesse at fagskoleutdanningene blir et fleksibelt tilbud som fanger opp endringer raskt for så å omsette endringene til tilpassede opplæringstilbud. Det totale kostnadsbilde bør derfor etter disse medlemmers syn være en deling av kostnadene mellom det offentlige og det private næringsliv.

Disse medlemmer viser også til at NHO i en tidligere høringsuttalelse mener at en modell for finansiering av fagskolene kan være å gi direkte tilskudd til skolen beregnet ut fra antall studenter. Disse medlemmer viser videre til NHOs siste høringsuttalelse om fagskoleutdanning, der NHO blant annet understreker at private tilbud bør likestilles finansielt med offentlige tilbud.

Disse medlemmer viser til at manglende vedtak om finansiering av fagskoleutdanningen vil kunne ramme funksjonshemmede og yrkesvalghemmede søkere. Slik finansieringen fremkommer i meldingen vil spesielt brukere fra disse gruppene måtte betale høye skolepenger da de ikke har tilknytning til næringslivet gjennom ansettelsesforhold. Dette er etter disse medlemmers syn uakseptabelt all den tid det må være en forutsetning at fagutdanningene kan være med å åpne mulighetene til arbeid også for disse.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Forslag 1

§ 3 fjerde ledd første punktum skal lyde:

Studenter og ansatte skal være representert i styret.

Forslag 2

§ 3 nytt fjerde ledd skal lyde:

Tilbydere eid av staten, fylkeskommune eller kommune skal ha et styre som øverste ansvarlige styresorgan.

Fjerde ledd blir femte ledd.

Forslag fra Fremskrittspartiet og representanten Simonsen:

Forslag 3

§ 3 første ledd skal lyde:

Tilbydere av fagskoleutdanning skal være organisert som et selvstendig rettssubjekt med et styre som øverste ansvarlige styringsorgan.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 4

§ 4 fjerde ledd skal lyde:

Ved hver fagskole, som tilbyr utdanning av minst ett års varighet, skal det være et studentråd (med minst ett medlem for hver 20. student). Studentrådet skal blant annet arbeide for læringsmiljøet, arbeidsforholdene og velferdsinteressene for studentene. Ved samlokalisering med videregående skole kan skoleeier/-eierne etter samtykke fra departementet fastsette at det skal være felles studentråd for begge skoleslag.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser for øvrig til proposisjonen og råder Odelstinget til å fatte slike

vedtak:

A.

Vedtak til lov

om fagskoleutdanning

§ 1 Formål og virkeområde

Lovens formål er å etablere et system for offentlig godkjenning av fagskoleutdanninger. Loven skal bidra til at studenter ved fagskoleutdanninger får tilfredsstillende vilkår.

Loven gjelder for den som tilbyr fagskoleutdanning (tilbyder), og som har eller søker om godkjenning av fagskoleutdanningen etter § 2. Med fagskoleutdanning menes korte yrkesrettede utdanninger som bygger på videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse, og som har et omfang tilsvarende minimum et halvt studieår og maksimum to studieår.

Departementet gir forskrift om fylkeskommunens plikter.

§ 2 Godkjenning

En utdanning som faller inn under definisjonen i § 1, kan etter søknad godkjennes.

Godkjenning foretas av organ som nevnt i lov 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler kapittel 3.

Dersom vilkårene for godkjenning ikke lenger er oppfylt, kan godkjenning trekkes tilbake. Dersom godkjenning trekkes tilbake, har tilbyder ansvar for å sikre at studentene får gjennomført påbegynt utdanning på en tilfredsstillende måte.

Departementet gir forskrift om godkjenningsordningen.

§ 3 Organisasjon og ledelse

Tilbydere av fagskoleutdanning som ikke helt ut er eid av staten, fylkeskommune eller kommune, skal være organisert som et selvstendig rettssubjekt med et styre som øverste ansvarlige styringsorgan.

Styret er ansvarlig for at studentene får den utdanning som er forutsatt som grunnlag for godkjenningen, at alle vilkår for eventuelle offentlige tilskudd overholdes og at virksomheten for øvrig drives i samsvar med de lover og regler som er gitt. Styret er ansvarlig for at de opplysninger som blir gitt godkjenningsorganet og utdanningssøkende, er korrekte og fullstendige.

Tilbyder skal ha en administrativ og faglig ledelse som skal stå for den daglige driften av utdanningen innenfor de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Den administrative og faglige ledelse ansettes av styret.

Studenter og ansatte skal ha representanter med møte-, tale- og forslagsrett i alle tilfeller der styret behandler saker av betydning for gjennomføringen av godkjent fagskoleutdanning. Studentrepresentantene og ansatterepresentantene velges av og blant studentene og de ansatte.

§ 4 Studentenes rettigheter

Tilbyder skal gi nødvendig informasjon og veiledning til søkere og studenter, herunder om skolepenger, utdanningstilbud, søknadsfrister og opptakskrav.

Tilbyder skal ha forskrifter om opptak som inneholder krav til formell utdanning eller realkompetanse.

Tilbyder skal fastsette krav til lærer- og instruktørkompetanse og ledelse.

Tilbyder skal legge til rette for opprettelse av studentorgan for å ivareta studentenes interesser og samarbeid med ledelsen.

§ 5 Innholdet i utdanningen, avsluttende vurdering og dokumentasjon

Tilbyder skal ha en plan for innholdet i utdanningen og hvordan denne skal gjennomføres.

Tilbyder skal gi studentene en avsluttende vurdering og sørge for at studentene får dokumentert av-

sluttende vurdering og fullført utdanning. Studentenes kunnskaper og ferdigheter skal bli prøvd og vurdert på en faglig betryggende måte. Vurderingen av studentene skal bidra til å sikre det faglige nivået ved vedkommende utdanning.

§ 6 Disiplinærsaker

Avgjørelse om bortvisning, utestenging, utvisning og andre disiplinærsaksjoner skal være saklig begrunnet. Vilkårene for slike sanksjoner skal gå frem av reglement for fagskoleutdanningen.

§ 7 Forvaltningsloven. Klagebehandling

Bestemmelsene om habilitet etter §§ 6 til 10 og om taushetsplikt etter §§ 13 til 13 e i forvaltningsloven 10. februar 1967 gjelder for behandling av saker etter denne lov.

Avgjørelser om opptak, avsluttende vurdering, bortvisning, utestenging, utvisning og andre disiplinærsaksjoner skal behandles etter reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven.

Enkeltvedtak etter foregående ledd kan påklages til styret eller en særskilt klagenemnd. En særskilt klagenemnd skal ha minst 3 medlemmer.

Godkjenningsvedtak foretatt av organ som nevnt i lov om universiteter og høyskoler kapittel 3 overfor tilbydere av fagskoleutdanning, kan i forskrift unntas fra bestemmelsene om klage i forvaltningsloven kapittel VI.

Forvaltningslovens bestemmelser om klagebehandling gjelder tilsvarende for behandling av klagesaker etter denne lov.

§ 8 Offentlig tilskudd til fagskoleutdanning

Det kan gis offentlig tilskudd til tilbydere av fagskoleutdanning som er godkjent etter denne loven.

Skoler som blir godkjent etter denne loven og som er godkjent etter lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring § 3 d) og e), og nye tilsvarende skoler, skal forsatt ha tilskudd etter reglene i privatskoleloven.

Departementet gir forskrift om vilkår for og beregning av tilskudd.

§ 9 Ikrafttredelses- og overgangsregler

Denne lov trer i kraft fra det tidspunktet Kongen bestemmer. Fra samme tidspunkt oppheves lov 28. januar 2000 nr. 9 om teknisk fagskole.

Tekniske fagskoler drevet i medhold av lov 28. januar 2000 nr. 9 om teknisk fagskole, kan drive fagskoleutdanning på samme vilkår som tidligere for den periode departementet bestemmer, uten å søke om godkjenning.

Godkjenning av utdanningstilbud etter § 3 i lov 14. juni 1985 nr. 73 om tilskot til private grunnskular og private skular som gjev vidaregåande opplæring, gjelder for den perioden departementet bestemmer.

B.

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om arbeidsmiljøbestemmelser med tilsynsfunksjon for studenter ved fagskolene.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 10. april 2003

Rolf Reikvam
leder

Ursula Evje
ordfører

Karita Bekkemellem Orheim
sekretær